

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.

0032 OSLO

Saksbehandler: Per Sandberg/Jens Chr Holm

Telefon: 93014128

Seksjon: Statistikkavdelingen

Vår referanse: 11/7790

Deres referanse: 201102591

Vår dato: 20.10.2011

Deres dato: 30.05.2011

Att:

HØRING - FAGERBERGUTVALGETS UTREDNING NOU 2011: 6 ET ÅPNERE FORSKNINGSSYSTEM

Det vises til høringsbrev av 30.mai vedrørende Fagerbergutvalgets utredning, NOU 2011: 6 *Et åpnere forskningsystem*. Det bes om kommentarer til de problemstillinger og løsninger utvalget drøfter. Videre bes det om kommentarer til utvalgets forslag om etablering av et sett indikatorer som kan bli et verktøy for aktører på ulike nivåer i systemet for å vurdere sammenhengen mellom mål, ressurser og resultater i norsk forskning.

Norge eksporterte i 2010 sjømat for vel 53 milliarder kroner og sjømat er således nasjonens nest største eksportartikkel etter olje og gass. En videreføring og eventuell økning av eksportverdien fra sjømatnæringen er helt avhengig av forskning og forskningsbasert forvaltningsrådgeving. Med dette som bakgrunn vil Fiskeridirektoratet først kommentere tilnærming og løsningene Fagerbergutvalget foreslår og dernest til hensiktsmessigheten av å etablere et indikatorsett.

Fagerbergutvalgets tilnærming og forslag til løsninger

Utvalget mener det er behov for tiltak som fører til;

- mer effektiv utnyttning av ressursene
- økt kvalitet i norsk forskning
- et omfang på forskerutdanningen som møter samfunnets behov

og at dette kan sammenfattes i termen 'et åpnere forskningsystem' som åpner for mangfold og konkurranse og hvor de beste forslagene og ideene vinner fram.

Fiskeridirektoratet savner et tydeligere fokus på relevans, selv om relevans er et omstridd kriterium i deler av den forskningspolitiske debatten. Det kan hevdes at bare forskning av høy kvalitet vil være relevant, ettersom det er denne som langsamt, men sikkert, bygger samfunnets kunnskapsnivå opp og dermed gir relevante resultater på lang sikt. Men det kan også hevdes at samfunnet, i visse situasjoner og perioder, står overfor klare valg der det er et identifisert behov for forskningsbasert innsats for å løse problemstillinger. Eksempler på dette fra vårt eget ansvarsområde er økosystembasert forvaltning av fiskeressurser og biologiske

effekter av havbruk. Forskning innen begge disse områdene er vesentlig for å kunne videreføre en bærekraftig sjømatnæring, og en kanalisering av målstyrte forskningsmidler fra departement til utvalgte institutter må anses som grunnleggende for å få dette til.

Hensyn tatt til dette synes utvalget gjennom sitt arbeid ikke å ha vektlagt det betydelige kunnskapsbehovet som offentlig sektor har, spesielt mht bærekraftig forvaltning av naturressursene. Kunnskapsbehovet innebærer vesentlige dilemma for forskningspolitikken, mellom akademisk kvalitet og relevanskriterier (utredningen s 17). Det synes ikke som om utvalget makter å fremføre en hensiktsmessig forståelse av balansen og sammenhengen mellom kvalitet og relevans i form av tjenlige forslag. Den marine ressursforvaltningen som Fiskeridirektoratet er en del av har et langt bredere og mer utviklet behov for forskningsstøtte enn eksempelet med den krisefokuserte håndteringen av "algeinvasjonen" fra 80-tallet som utvalget nevner. Å påstå at kunnskapsberedskapen undergraves ved at samfunnet legger opp til "et for sterkt press på institusjonene med krav om kortsiktige, konkrete og nyttige resultater" (s 17) kan tolkes som en mangelfull forståelse av en framtidrettet rollefordeling mellom forskning, samfunnets behov og forvaltningens krav til kunnskapsgrunnlag. Dette er i så tilfelle en forståelse direktoratet er forbauset over og noe vi ikke kjenner oss igjen i.

Fiskeridirektoratet erkjenner at systemet med direkte tildelinger fra eierdepartement til institutt (s 23) har sine utfordringer knyttet til kvalitet men også til spørsmålet om institutt(ene) alltid har rett kompetanse til å dekke forvaltningens behov for ny kunnskap. Sett fra direktoratets ståsted, vil det for deler av etatens kunnskapsbehov være bedre å få tilført midler som kan benyttes til bestilling av forskningsoppdrag enn at midler til forvaltningsrettet forskning kanaliseres gjennom forskningsrådet. Det må etter direktoratets oppfatning være mulig med et samarbeid med forskningsrådet for å sikre kvaliteten for slik forvaltningsrettet forskning uten at forvaltningen mister muligheten til å stille spørsmålene som må besvares.

Utvalget foreslår økt produksjon av doktorgrader, og identifiserer særlig et behov innen teknologiske fag. Fiskeridirektoratet vil anbefale at det gjøres en noe grundigere behovsvurdering for kandidater innen forskning, offentlig forvaltning og privat sektor.

Fiskeridirektoratet ser selvsagt behovet for utvalgets forslag om mer effektiv utnytting av ressurser og økt kvalitet i forskningen, men mener at en også, i visse situasjoner og perioder, må legge vekt på forskningens ansvar for å løse relevante problemstillinger. Dette må til for å trygge utviklingen av det norske samfunnet, spesielt innenfor sektorer hvor det er risiko for at natur og miljø kan bli skadelidende. En modell for å ivareta relevans vil være at en større andel av forskningsmidlene som p.t. kanaliseres gjennom departementene også blir forvaltet av departementene og underliggende etater med stort behov for ny kunnskap. I den grad en skal legge til grunn utvalgets forslag til løsninger for de midler som forvaltes av Norges Forskningsråd vil Fiskeridirektoratet derfor anbefale at en vurderer nærmere andelen av midlene som kanaliseres (til forskningsrådet) gjennom departementene.

Etablering av et indikatorsett

Utvalget foreslår at det etableres et forskningsbarometer basert på dimensjoner som publiseringer, siteringer, utnyttelse av forskningstid, avlagte doktorgrader, næringslivets bruk av det offentlige forskningssystemet og internasjonalisering.

Fiskeridirektoratet legger til grunn at hensikten med et slikt forskningsbarometer er at det skal tjene en rolle ved fremtidig fordeling av forskningsmidler. Et forskningsbarometer vil også

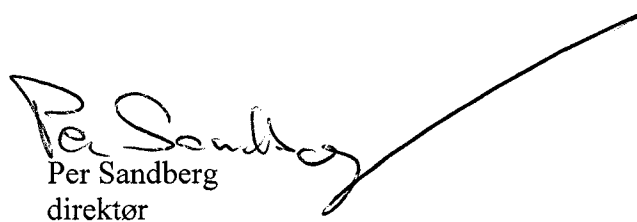
bidra til en mer åpen klassifisering av kvaliteten på de ulike forskningsmiljøene. Fiskeridirektoratet ser at et slikt barometer kan være tjenlig, men nytten bør vurderes opp mot de kriterier som allerede benyttes av peer-review paneler ved vurdering av søknader om forskningsbevilgninger. I forhold til det foreslåtte indikatorsettet savner Fiskeridirektoratet *forvaltningens bruk av det offentlige forskningssystemet* som dimensjon.

En avsluttende kommentar

For at samfunnet skal få godt utbytte av de midler som kanaliseres til forskning må en på den ene siden fokusere på kvalitet og nyskaping og på den andre siden å løse de (kortsiktige) utfordringene samfunnet til enhver tid står overfor. Ved fordeling av forskningsmidler behøver ikke kriterier som kvalitet og relevans peke i ulik retning, men de kan gjøre det. Hvis utvalgets forslag skal legges til grunn for fordeling av forskningsmidler gjennom forskningsrådet bør det derfor være andre arenaer som finansierer det som oppfattes som mer relevant forskning.

Med hilsen

Liv Holmefjord
Fiskeridirektør

Per Sandberg
direktør